

Dějepis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Dějepis je tvořen vzdělávacím obsahem oboru Dějepis v RVP ZV a je součástí vzdělávací oblasti Člověk a společnost

Základní formou realizace výuky je vyučovací hodina - 45 minut. Předmět je realizován ve dvouhodinové dotaci v 6.,7.,8. a 9. ročníku. Žáci pracují v celých třídách, při některých činnostech je využíváno rozdělení žáků do skupin.

Při výuce se využívají tyto metody a formy práce: frontální výuka, skupinová práce s využitím obrazových materiálů, samostatné práce a práce s pracovním listem a krátkodobé projekty a prezentace.

Vzdělávací obor Dějepis přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti. Cílem je seznámit jedince s klíčovými událostmi, významnými osobnostmi a nejdůležitějšími vývojovými procesy evropské a mimo evropské společnosti. Postihnout propojenost mezi hlavními osami dějinného vývoje, upozornit na vzájemné příčinnostní vztahy a souvislosti jevů, naučit studenty chápat význam a důsledky událostí, nikoli jen podat soubor fakt z obecných a národních dějin.

Některá témata dějepisu úzce souvisejí a prolínají se s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a společnost

Výchovné a vzdělávací strategie

kompetence k učení

- vedeme žáky k hledání a využívání vhodných způsobů a metod pro efektivní učení a propojování získaných poznatků do širších celků a nalézání souvislostí
- nabízíme žákům různé informační zdroje a pomáhá při vyhledávání, třídění a zpracovávání informací

kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k vnímání nejrůznějších společenských problémů v jejich vývoji
- vedeme žáky k řešení problémů objevovat souvislosti s historií

kompetence komunikativní

- vedeme žáky k osvojení si dovednosti mezilidské komunikace a společenského styku
- vedeme žáky k dovednosti naslouchat, porozumět, zapojovat se do diskuse
- vedeme žáky k vyslovování svých myšlenek a názorů, vhodnému argumentování

kompetence pracovní

- vedeme žáky ke schopnosti prezentovat svoji práci
- vedeme žáky k sebehodnocení

kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k chápání významu týmové práce, respektování názorů ostatních

kompetence občanské

- seznamujeme žáky s tradicemi, kulturním a historickým dědictvím
- podporujeme u žáků vnímání složitostí reálného světa

kompetence digitální

- umožňujeme ovládat běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby
- motivujeme žáka k získávání, vyhledávání, spravování a sdílení dat, informací a digitálního obsahu, k tomu, aby volil postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- pomáháme žákům vytvářet a upravovat digitální obsah, kombinovat různé formáty, vyjadřovat se za pomoci digitálních prostředků
- vedeme žáka k využívání digitální technologie k usnadnění a zkvalitnění své práce

Realizace průřezových témat v předmětu

Průřezová témata jsou nedílnou součástí výuky dějepisu. Navazují na závazné výstupy a jsou realizována pravidelně, neboť jsou zahrnuta v osnovách předmětu. Na základě tvořivého přístupu vyučujících a žáků však mohou být realizována další témata podle situace, aktuální potřeby, dostupných materiálů.

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- VMEGS 1 - Evropa a svět nás zajímá - Naši sousedé v Evropě – 8. - 9. ročník. *Žáci se seznamují se základním historickým vývojem střední Evropy. Důraz je kladen na vývoj česko-německých vztahů*
- VMEGS 2 – Objevujeme Evropu a svět – Naše vlast a Evropa - *při seznamování s vnitřním vývojem českého státu žáci porovnávají jeho postavení v Evropě od 10. do 16. století v 7. ročníku, později jako součást habsburské monarchie – v 8. roč. Vznik ČSR, jeho zahraniční politika v průběhu celého 20. století až po vstup ČR do EU je součástí učiva 9. ročníku*
- VMEGS 3 – Jsme Evropané - Kořeny a zdroje evropské civilizace – *během objasňování vývoje řecké civilizace vyhledávají žáci oblasti, ve kterých Řekové položili základy antické kultury. Na příkladech z rozvoje techniky a právního systému doplní přínos Římanů. Dále význam vzniku křesťanství pro vývoj civilizace hlavně v Evropě – učivo 6. ročníku*
- VMEGS 3 – Jsme Evropané - Klíčové mezníky evropské historie - *christianizace Evropy vytvářelo prostředí, kde vznikaly první středověké státy, a to je jeden z mezníků evropské historie. Dalšími jsou objevné plavby a průmyslové revoluce - ty způsobily velké změny v životě i smýšlení společnosti – učivo hlavně 7. ročníku, 8. ročníku. Ve 20. století to jsou obě světové války a zneužití techniky, z kterého se měla Evropa poučit. V nejnovějších dějinách se jedná hlavně o integrační proces - 9. ročník*

Multikulturní výchova

- MuV 3 – Etnický původ - Projevy rasové nesnášenlivosti – *během poznávání historického vývoje lidské společnosti žák získává smysl pro etnické, náboženské a kulturní odlišnosti jiných národů 8. ročník. Na projevy rasové nesnášenlivosti se soustředíme zvláště v 9. ročníku, kdy žák vysvětlí holocaust, uvede příklady projevů rasismu v období 2. světové války i po jejím skončení. Doplníme exkurzi do Terezína. Ve vyšších ročnících při sledování tisku, televize žáci zaujmají stanovisko k ohniskům napětí v současnosti.*

Výchova demokratického občana

- VDO 2 – Občan, občanská společnost a stát – základní principy a hodnoty demokratického politického systému, principy soužití s minoritami – *uvědomování si principů demokracie při vzniku a budování Československa, ohrožení demokracie v podobě fašismu či bolševismu, doplněno o exkurzi do pracovního lágru Vojna a odborný výklad zaměstnanců památníku – 9. ročník*

Mediální výchova

- MeD 6. – Tvorba mediálního sdělení – tvorba mediálního sdělení pro internetové médium – *zpracování počítačových prezentací zaměřených na osobnosti a události 17- 20. století, využití internetu jako prostředku na získání informací o zadaném tématu – 8., 9. ročník – průběžně*

Dějepis - 6. ročník

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> seznámí se s konkrétními příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků uvede příklady zdrojů informací o minulosti, pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány zaznamenává správně časové údaje na časovou přímku, řadí historické epochy v chronologickém sledu rozliší a seřadí vývojové typy pravěkého člověka popíše způsob života pravěkých lidí objasní potřebu užití kovů, chápe důsledky jejich využití objasní význam zemědělství vysvětlí význam vzniku náboženství a zná některá archeologická naleziště na našem území vysvětlí vznik států v souvislosti s přírodními podmínkami objasní, co zanechaly nejstarší státy charakterizuje formy vlády v jednotlivých státech doloží příklady antické vzdělanosti umění a osobností na vývoj evropské kultury zdůvodní zrod a přínos křesťanství 	<p>Člověk v dějinách význam zkoumání dějin, získávání informací o dějinách a historické prameny, čas v dějinách</p> <p>Počátky lidské společnosti člověk a lidská společnost v pravěku způsob života pravěkých lidí, počátky zemědělství a řemesel, projevy duchovního života</p> <p>Nejstarší civilizace. Kořeny evropské kultury Mezopotámie, Egypt antické Řecko a Řím, vliv a odkaz řecké a římské vzdělanosti, vědy a kultury</p>	<p>D-9-1-01 D-9-1-02 D-9-1-03</p> <p>D-9-2-01 D-9-2-02</p> <p>D-9-3-01 D-9-3-02 PT VMEGS 3</p> <p>D-9-3-03 D-9-3-04</p>

Očekávané výstupy po 6. ročníku

- D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků
- D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány
- D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu

- D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu
- D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost
- D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací
- D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví
- D-9-3-03 demonstruje na konkrétních příkladech přínos antické kultury, zrod křesťanství
- D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie

Dějepis - 7. ročník

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • popíše osídlení Evropy po rozpadu západořímské říše • rozliší uspořádání společnosti raně feudálních států • zhodnotí úlohu křesťanství v raném středověku • vysvětlí vztah křesťanství k jiným věroukám, ke kacířství • posoudí roli víry v životě středověkého člověka • uvede příklady konfliktů mezi církevní a světskou mocí • zjistí situaci Velkomoravské říše • objasní úlohu Přemyslovců v českých zemích a v evropských souvislostech • popíše jednotlivé vrstvy středověké společnosti • rozliší jejich společenské postavení • rozpozná a popíše charakteristické znaky románské a gotické kultury a uvede příklady památek • posoudí význam vlády Karla IV. pro rozvoj Českého státu • objasní příčinu vzniku nových myšlenek žádajících reformu církve 	<p>Křesťanství a středověká Evropa</p> <p>Nový etnický obraz Evropy, stěhování národů</p> <p>Utváření států ve západoevropském okruhu a jejich vývoj</p> <p>Křesťanství, islám, papežství, císařství, křížové výpravy</p> <p>První státní útvary na našem území, Český stát za vlády Přemyslovců</p> <p>Struktura středověké společnosti, románské a gotické umění, Lucemburkové</p> <p>Husitství, reformace a jejich šíření Evropou</p>	<p>D-9-4-01</p> <p>PT VMEGS 3 - Mezníky evropské historie</p> <p>D-9-4-04</p> <p>D-9-4-03</p> <p>PT VMEGS 2 -Naše vlast a Evropa</p> <p>D-9-4-05</p> <p>D-9-5-01</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> vysvětlí průběh a výsledky husitství vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život 	Husitství	D-9-5-02
<ul style="list-style-type: none"> popíše průběh zámořských objevů vysvětlí jejich příčiny a důsledky 	Objevy a dobývání. Počátky nové doby Zámořské objevy a počátky dobývání světa	D-9-5-03
<ul style="list-style-type: none"> zjistí postavení českého státu do r.1526 objasní jeho postavení uvnitř habsburské monarchie 	Český stát a velmoci v 15.-18.století, vláda Jagellonců a Habsburků	D-9-5-04 PT VMEGS 2 -Naše vlast a Evropa
<ul style="list-style-type: none"> popíše život v době před Bílou horou a objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a uvnitř monarchie objasní příčiny vzniku třicetileté války a popíše její důsledky 	Třicetiletá válka	D-9-5-05
<ul style="list-style-type: none"> vysvětlí základní znaky kulturních stylů na konkrétních příkladech rozliší jednotlivá období 	Renesance, humanismus	D-9-5-07 Regionální dějiny PT VMEGS 2 -Naše vlast a Evropa PT VMEGS 3 -Mezníky evropské

Očekávané výstupy po 7. ročníku

- D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států
- D-9-4-03 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech
- D-9-4-04 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí
- D-9-4-05 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury
- D-9-5-01 vysvětlí znovuzrození antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve
- D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život
- D-9-5-03 popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky
- D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie
- D-9-5-05 objasní příčiny vzniku a důsledky třicetileté války a posoudí její důsledky
- D-9-5-07 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede příklady významných kulturních památek

Dějepis - 8. ročník

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvede znaky a příklady barokních památek • na příkladech evropských dějin vysvětlí pojmy: absolutismus, konstituční monarchie, parlamentarismus • zdůvodní význam anglické revoluce pro vývoj evropské společnosti • vysvětlí situaci v českých zemích po Bílé hoře • aktivně používá dějepisný atlas • popíše a vysvětlí nový pojem, dokáže na konkrétních příkladech význam osvícenských věd a osobností • zhodnotí české země za vlády Marie Terezie a Josefa II. • posoudí význam tereziánských a josefínských reforem pro naši společnost • objasní počátky našeho národního obrození • naváže na kulturní vývoj po třicetileté válce s důrazem na klasicismus • vysvětlí průmyslovou revoluci, zaměří se na rozvoj vědy a techniky v 17. a 18. století • stanoví nejvýznamnější události francouzských dějin přelomu 18. a 19. století (revoluce, napoleonské války) • porovná vývoj v Evropě po francouzské revoluci a napoleonských válkách • aktivně používá dějepisný atlas 	<p>Barokní kultura barokní kultura, příklady památek na našem území</p> <p>Evropa a naše země po třicetileté válce anglická revoluce Francie za vlády Ludvíka XIV. Rusko na přelomu 17. a 18.století, vznik USA Čechy v době pobělohorské</p> <p>Vývoj Evropy a českých zemí v 18.století osvícenství, osvícenský absolutismus české země za vlády Marie Terezie a Josefa II. národního obrození průmyslová revoluce, rozvoj vědy a techniky kulturní vývoj Evropy v 18.století</p> <p>Francouzská revoluce a napoleonské války Velká francouzská revoluce Napoleon Bonaparte Evropa za napoleonských válek</p>	<p>D-9-5-07</p> <p>PT VMEGS 3 – klíčové mezníky evropské historie</p> <p>D-9-6-01</p> <p>PT VMEGS 2 -Naše vlast a Evropa</p> <p>D-9-6-02</p> <p>PT VMEGS 3 – klíčové mezníky evropské historie</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • vyhodnotí průmysl a zemědělství 19. století a podíl vědy a techniky na jeho rozvoji • vysvětlí stav společnosti v 19. století se zaměřením na národnosti a sociální problémy • objasní revoluční roky 1848, zaměří se na vývoj v habsburské monarchii • popíše vývoj v Evropě po roce 1848 • doloží na historických událostech snahu evropských národů o svou národní identitu, porovná s vývojem v USA • rozpozná základní politické proudy, zaměří se na českou politickou scénu • rozliší příčiny a záminku k vyhlášení války a popíše průběh 1. světové války, vysvětlí boje za samostatnost ve své zemi i v zahraničí • posoudí výsledky války a důsledky zneužití techniky • uvede příklady zneužití techniky ve světových válkách 	<p>Svět v 1. polovině 19.století, revoluční roky 1848 průmyslová revoluce rozvoj průmyslu a zemědělství věda a technika 19.století revoluční rok 1848</p> <p>Svět ve 2. polovině 19.století, národní hnutí za státní samostatnost vývoj v Evropě po r.1848 sjednocení Itálie a Německa vývoj USA – válka Jihu proti Severu Rakousko – Uhersko</p> <p>Proměny společnosti ve 2. polovině 19.století česká společnost na konci 19. st. kolonialismus a imperialismus základní proudy české politiky a její představitelé</p> <p>Život na přelomu 19. a 20. století 1. světová válka a vznik ČSR, její politický, sociální a kulturní důsledky</p>	<p>D-9-6-03</p> <p>PT VMEGS 3 – klíčové mezníky evropské historie</p> <p>D-9-6-03</p> <p>PT MuV 3 – projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznání a důvody vzniku</p> <p>D-9-6-06</p> <p>PT VMEGS 1 – naši sousedé v Evropě</p> <p>D-9-7-01</p>

Očekávané výstupy po 8. ročníku

- D-9-5-07 rozpozná základní znaky jednotlivých kulturních stylů a uvede jejich představitele a příklady významných kulturních památek
- D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti
- D-9-6-02 objasní souvislost mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě

- D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů
- D-9-6-06 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezení význam kolonií
- D-9-7-01 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky

Dějepis – 9. ročník

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvětlí pojmy demokratický a totalitní systém • uvede na příkladech jednotlivých zemí • rozliší klady a nedostatky demokratických systémů • ukáže na příčiny nastolení totalitních režimů v jednotlivých zemích a důsledky jejich existence pro svět • rozlišuje obsah pojmů fašismus, nacismus, komunismus • objasní destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu • zhodnotí vnitřní a zahraniční politiku Československa za 1. republiky • uvede některá umělecká díla meziválečného období • posoudí výsledky války a důsledky zneužití techniky • posoudí nepřijatelnost antisemitismu a rasismu z hlediska lidských práv • zhodnotí význam a činy zahraničního a domácího odboje • objasní důsledky Mnichova pro Československo • zdokumentuje život za protektorátu • vysvětlí pojem antisemitismus, rasismus, jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv, doloží na příkladech 	<p>Evropa a svět v 1. polovině 20. století nové politické uspořádání Evropy po 1. světové válce totalitní systémy, vznik SSSR meziválečná Evropa Světová hospodářská krize a její důsledky</p> <p>Vznik Československa – 1. a 2. republika Československo v letech 1918–1938 Mnichovská konference</p> <p>2. světová válka příčiny průběh a důsledky 2. světové války Protektorát Čechy a Morava život v protektorátu domácí a zahraniční odboj Zločiny proti lidskosti</p>	<p>Čj - 9.roč.liter. 1. pol. 20. stol.</p> <p>D-9-7-02 D-9-7-03</p> <p>PT VMEGS 3 klíčové mezníky vývoje</p> <p>D-9-7-03 D-9-7-05 PT VMEGS 1 – Česko – německé vztahy</p> <p>D-9-7-01 D-9-7-04</p> <p>Exkurze</p> <p>PT MuV3 – projevy rasové nesnášenlivosti PT VMEGS 2 naše vlast a Evropa</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> vysvětlí pojem studená válka, uvede příčiny a důsledky bipolárního světa určí zařazení do vojenských bloků ukazuje na příkladech vzájemné střetávání bloků objasní postavení poválečného Československa v evropských souvislostech posoudí události politického převratu v únoru 1948 a jeho důsledky posoudí závislost Československa na SSSR, doloží příklady zdokumentuje na příkladech politické události do r. 1989 	<p>Rozdělený a integrující se svět. Politické důsledky 2. světové války</p> <p>Poválečné uspořádání světa studená válka rozdělení světa do vojenských bloků, politické, hospodářské a ideologické soupeření Československo po 2. sv. válce do února 1948 pokus o demokratizaci 1968 Československo do roku 1989</p>	<p>D-9-8-01 D-9-8-02</p> <p>Čj 9.roč.liter.2.pol. 20.stol. Exkurze Vojna – 3. odboj PT VMEGS 3 - klíčové mezníky evropské historie PT VDO 2 – Občan, občanská společnost a stát</p>
<ul style="list-style-type: none"> posoudí mezinárodní postavení ČR v současnosti sleduje tisk, vyhledává informace z oblasti vědy, kultury a sportu 	<p>Problémy současnosti Věda, technika a vzdělávání jako faktory vývoje Sport, kultura</p>	<p>D-9-8-03 D-9-8-04</p>

Očekávané výstupy po 9. ročníku

- D-9-7-01 na příkladech demonstruje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky
- D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů
- D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu
- D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv
- D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí
- D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků
- D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce
- D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí
- D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa

Občanská výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Občanská výchova je tvořena vzdělávacím obsahem vzdělávacího oboru Výchova k občanství uvedeného v RVP ZV.

Vzdělávací obor **Výchova k občanství** se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů včetně činností armády, a posuzuje možné způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti. Přispívá k rozvoji finanční gramotnosti, seznamuje s problematikou peněz a cen, s rodinným a osobním rozpočtem, včetně správy finančních aktiv a závazků.¹ Přispívá k osvojení pravidel při běžných rizikových situacích i při mimořádných událostech.

Vyučovací předmět má časovou dotaci 1 hodina týdně v 6.- 9. ročníku, výuka probíhá většinou v kmenových třídách a nepravidelně i v místnosti „Galerie“, kterou využíváme pro netradiční formy výuky. Žáci se na vyučování nedělí.

Do předmětu jsou integrovány očekávané výstupy z Výchovy ke zdraví (Vztahy mezi lidmi a formy soužití, Zdravý způsob života a péče o zdraví, Osobnostní a sociální rozvoj, Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence).

Výchovné a vzdělávací strategie

kompetence k učení

- nabízíme žákům různé informační zdroje
- učíme žáky vyhledávat, třídit a zpracovávat informace

kompetence k řešení problémů

- učíme žáky svá řešení prezentovat před třídou a podkládat jednoduchými argumenty
- podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení
- vedeme žáky k obhajobě svých rozhodnutí

kompetence komunikativní

- vedeme žáky k využívání získaných komunikativních dovedností, k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi
- pomáháme žákům zapojovat se do diskuse na dané téma

kompetence pracovní

- vedeme žáky k sebehodnocení a hodnocení výsledků jejich práce
- učíme žáky prezentovat svou práci

¹ Dílčí výstupy a učivo související s finanční gramotností jsou označeny FG

kompetence sociální a personální

- učíme žáky účinně spolupracovat ve skupině, podílet se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role, pracovní činnosti pozitivně ovlivňovat kvalitu společné práce
- pomáháme žákům vytvářet si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj, ovládat a řídit svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty
- vedeme žáky k dodržování norem chování dané školním řádem
- vedeme žáky k respektování názorů ostatních, k přijímání řešení, na kterých se domluví skupina

kompetence občanské

- učíme žáky respektovat přesvědčení druhých lidí, vážit si jejich vnitřních hodnot, být schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému a psychickému násilí
- vedeme žáky k pochopení základních principů, na nichž spočívají zákony a společenské normy, k uvědomění si svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- seznamujeme žáky s tradicemi, kulturním a historickým dědictvím

kompetence digitální

- umožňujeme ovládat a běžně využívat digitální zařízení, aplikace a služby pro získávání informací
- dáváme žákům možnost pochopit význam digitálních technologií pro lidskou společnost, vedeme žáky ke kritickému zhodnocení jejich přínosů a rizik hlavně v oblasti získávání informací

Realizace průřezových témat

Průřezová témata jsou realizována prostřednictvím konkrétních témat a tvoří nedílnou součást výuky občanské výchovy. Jsou zahrnuta do osnov předmětu a pravidelně realizována.

Osobnostní a sociální výchova

- OSV 1 – rozvoj schopností poznání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium
- OSV 2 – sebepoznání a sebepojetí - moje vztahy k druhým lidem – já jako zdroj informací o sobě, moje tělo, co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah ke mně samému/mu; moje vztahy k druhým lidem utváření pozitivních vztahů ve třídě - 7.- 8. ročník
- OSV 3 – seberegulace a sebeorganizace - organizace volného času. *Významnou součástí zdravého životního stylu je správná organizace a využití volného času. Žáci formou sebeprožitkových her sestaví žebříček aktivního využití volného času. Poté sestaví ve skupinách režim dne a využijí vhodné formy. Na závěr zpracují a vyhodnotí dotazník, který zadají rodičům a kamarádům. - 6. a 8. ročník*
- OSV 4 – psychohygienu - dovednosti zvládání stresových situací. *Umět reagovat na psychickou zátěž, zvyšovat odolnost vůči ní pomocí dramatizace scének a hledání východisek se stresových situací, využití poslechu relaxační hudby a cvičení - 6. a 8. ročník*
- OSV 6 – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí – *Formou her, sestavením a dodržováním pravidel, volným psaním, tvorbou třídního erbu, skupinovou prací se žáci lépe poznávají a uvědomují si sounáležitost se třídou /6.a 7.ročník/*
- OSV 7 – mezilidské vztahy - péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc; lidská práva jako regulativ vztahů; vztahy a naše skupina/třída – 7. a 8. ročník

- OSV 8 – komunikace – dovednosti pro sdělování verbální i neverbální, komunikace v různých situacích, efektivní strategie: asertivní komunikace, otevřená a pozitivní komunikace *6., 7. a 8. ročník*
- OSV 10 - řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí problémy v mezilidských vztazích *6., 7. a 8. ročník*
- OSV 11 - hodnoty, postoje, praktická etika – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí; vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd. *7. a 8. ročník*

Výchova demokratického občana

- VDO 1 – občanská společnost a škola - demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole - *6. ročník*
- VDO 2 – občan, občanská společnost a stát - občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost) – *7.- 9. ročník*
- VDO 3 - formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí – *9. ročník*
- VDO 4 - principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti – *9. ročník*

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- VMEGS 1 – Evropa a svět nás zajímá - život dětí v jiných zemích. Využití pořadů v televizi, vyhledávání informací na internetu, porovnání života dětí u nás i ve světě, tvorba koláže – možnosti, jak lépe poznat život dětí v jiných zemích /*6.ročník*/
- VMEGS 2 – objevujeme Evropu a svět - naše vlast a Evropa, státní a evropské symboly – *7. a 9. ročník*
- VMEGS 3 – jsme Evropané - Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování - *9. ročník*

Multikulturní výchova

- MuV 2 – lidské vztahy - právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost; předsudky a vžitá stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého; lidská solidarita -*7.- 9. ročník*
- MuV 5 – princip sociálního smíru a solidarity - otázka lidských práv, základní dokumenty – Lidská a občanská práva, Stát a právo – *6. a 9. ročník*

Mediální výchova

- MeV1 - kritické čtení a vnímání mediálních sdělení - *pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných – 7. ročník*

Projekty realizované v předmětu

Moje město

cílová skupina : 6. ročník

čas: 5 hodin – práce ve skupinách

cíl: vyhledávání informací a údajů o našem městě

zpracování a vyhodnocování dat formou nástěnných či počítačových prezentací

ústní prezentace projektu

pečlivost, přesnost a estetická úprava

postup: a) rozdělení témat (např. kultura, historie, památky, sport....)

b) vyhledání informací ve vlastních přinesených nebo učitelem dodaných materiálech

c) utřídění a zpracování informací

d) hodnocení práce a prezentace ve třídě

Občanská výchova - 6.ročník

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> vysvětlí pojem domova z hlediska své příslušnosti k obci, regionu posoudí přínos spolupráce při řešení úkolů v rodině vnímá význam rodiny pro vývoj člověka vysvětlí role členů rodiny a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu rodin. prostředí z hlediska prospěšnosti zdraví vysvětlí jednotlivé funkce rodiny v souvislosti se změnami se orientuje ve struktuře rodiny uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích objasní rozdíly života dětí v jiných zemích zdůvodní nutnost vzájemné spolupráce žáka, učitele, rodiny a školy uvědomí si důležitost celoživotního vzdělání pro život posoudí možnosti vzdělávání a přípravy na povolání v regionu respektuje školní řád, vnímá ho jako důležitou součást školního života vysvětlí role členů třídy 	<p>Člověk ve společnosti</p> <p>Rodina</p> <ul style="list-style-type: none"> historie a tradice rodiny rodinný život rodina – domov, bezpečí postavení a role ženy a muže v rodině funkce rodiny, rodina a život dětí v jiných zemích změny v rodině – narození dítěte naše rodina – tradice, zvyklosti neúplná rodina pravidla soužití v rodině podoby rodiny – užší, širší, náhradní výchova konflikty a řešení v rodině vzájemná komunikace <p>Naše škola</p> <ul style="list-style-type: none"> vzdělávání = celoživotní proces život ve škole, pravidla, školní řád, parlament, práva a povinnosti žáků, význam a činnost žákovské samosprávy, společná pravidla a normy vklad vzdělání pro život pravidla soužití v prostředí komunity – škola 	<p>VMEGS 1 – Evropa a svět nás zajímá - život dětí v jiných zemích</p> <p>VZ-9-1-02</p> <p>VO-9-1-07 PT OSV 8 PT OSV 10</p> <p>PT VDO 1 – demokratické vztahy ve škole PT OSV 6 – poznávání lidí VO-9-1-07 VZ-9-1-01 VZ-9-1-02 VZ-1-9-04</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • na příkladech vysvětluje pojem kultura ve všech jeho významech • vyjmenuje hlavní oblasti kultury • porovnává různé podoby a projevy kultury (bydlení, odívání, chování lidí, cestování) • projevuje smysl a cit pro kulturní rozdíly, respektuje odlišné projevy kultury a kulturních zvláštností • objasňuje význam kulturních institucí pro plnohodnotný život člověka uvede přehled hlavních kulturních institucí ve městě a v regionu • seznamuje se s návyky potřebnými pro život ve společnosti • objasní potřebu tolerance ve společnosti • respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí • zaujímá tolerantní postoje k menšinám • v konkrétních situacích silniční a železniční dopravy (vycházky, výlety, akce školy) uplatňuje bezpečné chování • aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí • v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc • projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy • uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí • vnímá zdraví jako vyvážený stav tělesné, duševní i sociální pohody, vysvětlí vztah mezi tělesným a duševním zdravím • usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví 	<p>Kulturní život</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozmanitost kulturních projevů - kulturní hodnoty a tradice - kulturní instituce - masová kultura, prostředky komunikace - kulturní bohatství - slušnost pro každý den <p>Dopravní výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodržování pravidel bezpečnosti ve veřejné dopravě, na hřišti, doma, ve škole - postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti) - rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničního provozu vč. zvládnutí agresivity, postup v případě dopravní nehody (tísňové volání, zajištění bezpečnosti) <p>Volný čas</p> <ul style="list-style-type: none"> - význam správného využití volného času pro zdraví jedince - prevence rizikového chování (RCH) 	<p>VO-9-1-08 Dě</p> <p>VZ-1-9-15 VZ-1-9-16</p> <p>PT OSV 3 - sebezpoznání a organizace volného času VZ-1-9-05</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • uvede příklady příjmů a výdajů domácnosti (FG) • rozliší jednorázově a pravidelné příjmy a výdaje (FG) • rozliší zbytné a nezbytné výdaje (FG) • uvede hlavní příjmy a výdaje (FG) • zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti (FG) • sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti (FG) • popíše základní položky rozpočtu domácnosti (FG) • objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu (FG) • na příkladech objasní rizika půjčování peněz (FG) 	<p>Člověk a hospodářství Hospodaření v rodině</p> <ul style="list-style-type: none"> - příjmy a výdaje - rozpočet domácnosti - schodkový, vyrovnaný a přebytkový rozpočet - půjčky - úspory 	<p>VO-9-3-02</p> <p>Standard Finanční gramotnosti pro základní vzdělávání</p> <p>Matematika – početní operace s přirozenými a desetinnými čísly</p>

Očekávané výstupy po 6. ročníku

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

- VO-9-1-01 objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání
- VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu
- VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- VO-9-1-08 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
- VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti

VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

- VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě
- VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví
- VZ-1-9-04 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví
- VZ-1-9-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví
- VZ-1-9-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc
- VZ-1-9-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí

Občanská výchova - 7.ročník

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • seznamuje se s návyky potřebnými pro život ve společnosti • uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích • uvědomuje si význam vzájemné solidarity • respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí • uvede příklady kladného a záporného vlivu na kvalitu sociálního prostředí z hlediska prospěšnosti zdraví • objasní potřebu tolerance ve společnosti a uvědomuje si její význam • zaujímá tolerantní postoje k menšinám • rozpozná netolerantní, rasistické, xenofobní, extremistické jednání, zaujímá aktivní postoj k projevům lidské nesnášenlivosti • hledá možnosti pomoci lidem v konkrétním případě ohrožení • respektuje pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky • porovnává způsoby chování a komunikace • popíše, jak vypadají funkční vztahy v různých sociálních skupinách • uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích • posuzuje své osobní vlastnosti a dovednosti • utváří dobré mezilidské vztahy v komunitě • vysvětlí role členů komunity • objasní rozdíly života dětí v jiných zemích • seznamuje se, posuzuje různé názory, postoje, hodnoty – objasňuje potřebu tolerance 	<p><u>Člověk ve společnosti</u></p> <p>Lidská setkání</p> <ul style="list-style-type: none"> - přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi - rovnost a nerovnost - rovné postavení mužů a žen - lidská solidarita - pomoc lidem v nouzi - potřební lidé ve společnosti - začlenění do společnosti <p>Zásady lidského soužití</p> <ul style="list-style-type: none"> - morálka, morální a nemorální jednání, mravnost - tolerance - pravidla chování - morálka a negativní jevy ve společnosti - svoboda a vzájemná závislost - humanitární sbírky - lidská solidarita, pomoc lidem v nouzi, potřební lidé ve společnosti <p>Vztahy mezi lidmi a formy soužití, komunikace, kooperace</p> <ul style="list-style-type: none"> - společenské skupiny - osobní a neosobní vztahy - mezilidská komunikace efektivní a asertivní komunikace a kooperace v různých situacích - konflikty v mezilidských vztazích - problémy lidské nesnášenlivosti - pravidla soužití v prostředí komunity – vrstevnická skupina - krizové situace - šikana - respektování sebe sama i druhých - přijímání názorů druhého, empatie 	<p>VO-9-1-07 VO-9-1-08 VO-9-1-09 VZ-1-9-04</p> <p>PT OSV 2 - vztahy k druhým lidem PT OSV 6- poznávání lidí PT OSV 7 - mezilidské vztahy PT OSV 8 - komunikace PT OSV 10 - řešení problémů PT MUV 2 - lidské vztahy</p> <p>VO-9-1-07 VO-9-1-05 PT OSV 11 - hodnoty a postoje PT OSV 2 - vztahy k druhým lidem PT OSV 6 – poznávání lidí PT OSV 7 – mezil. vztahy PT MUV 2 - lidské vztahy</p> <p>VZ-9-1-01 VZ-9-1-02</p> <p>PT OSV 6 – poznávání lidí PT OSV 11 - hodnoty a postoje PT OSV 7 – mezilidské vztahy</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích • přejímá a uplatňuje pozitivní hodnoty od rodiny, vrstevníků i společnosti • respektuje pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky • uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi • uplatňuje dodržování pravidel komunikace ve virtuálním světě • projevuje odpovědné chování v rizikových situacích • charakterizuje možná nebezpečí vyplývající z běžného života i z mimořádných událostí, uvede vhodné způsoby preventivního chování a ochrany • vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt • hodnotí vliv mediálních informací, propagandy a reklamy na mínění a chování lidí • dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování • přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí • posoudí význam ochrany lidských práv a svobod • uvědomí si důležitost dodržování lidských práv 	<ul style="list-style-type: none"> - dopad vlastního jednání a chování - chování podporující dobré vztahy, aktivní naslouchání, dialog - vztahy ve dvojici: kamarádství, přátelství, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství Bezpečné chování a komunikace - komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi - bezpečný pohyb v rizikovém prostředí - nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií - sebeochrana a vzájemná pomoc v rizikových situacích a v situacích ohrožení Manipulativní reklama a informace - reklamní vlivy – manipulativní reklama a informace - působení sekt Lidská práva - rovnost a nerovnost mezi lidmi - základní lidská práva, práva dítěte, jejich ochrana - úprava lidských práv a práv dítěte v dokumentech - poškozování lidských práv - šikana, diskriminace 	<p>VZ-1-9-09 VZ-1-9-14</p> <p>VZ-9-1-14 VO-9-1-05 VO-9-1-09</p> <p>PT MeV 1 – kritický přístup k reklamním sdělením PT OSV 6, 8, 10, 11</p> <p>PT VDO 2 - práva a povinnosti</p> <p>VO-9-4-05 VO-9-4-08</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • rozezná a porovná různé formy vlastnictví včetně duševního (FG) • uvede příklady vlastnictví a objasní zásady jeho ochrany (FG) • dodržuje zásady ochrany duševního vlastnictví (FG) • posuzuje, jak vhodně nakládat s penězi (rizika) (FG) • na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení (FG) • posoudí výhody a rizika hotovostního a bezhotovostního placení (FG) • uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení • na příkladech objasní přednosti a rizika používání platebních karet (FG) • na příkladech objasní rozdíly mezi debetní a kreditní platební kartou (FG) • vysvětlí omezení karet (FG) • vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí (FG) • vysvětlí k čemu slouží bankovní účet (FG) • uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít (FG) • uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu (FG) 	<p><u>Člověk, stát a hospodářství</u></p> <p>Majetek, vlastnictví</p> <ul style="list-style-type: none"> - majetek a jeho vlastnictví - formy vlastnictví a jejich ochrana - hmotné a duševní vlastnictví, jejich ochrana - hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví <p>Peníze</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkce a podoby peněz - formy placení - hospodaření s penězi - hotovostní a bezhotovostní placení - debetní a kreditní karta <p>Banky a jejich služby</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkce a služby bank - aktivní a pasivní operace - bankovní účet - úročení - pojištění - produkty finančního trhu pro investování a pro získání prostředků 	<p>VO-9-3-01 Standard Finanční gramotnosti pro základní vzdělávání</p> <p>VO-9-3-03 Standard Finanční gramotnosti pro základní vzdělávání</p> <p>VO-9-3-04 Standard Finanční gramotnosti pro základní vzdělávání</p> <p>M 7. ročník - Procenta</p>

Očekávané výstupy po 7. ročníku

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ

- VO-9-1-05 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí
- VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- VO-9-1-08 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám
- VO-9-1-09 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti
- VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady
- VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení
- VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít²
- VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod²
- VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování

VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

- VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě
- VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví
- VZ-1-9-04 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví
- VZ-1-9-09 projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce
- VZ-9-1-14 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi

² Naplňována jen polovina očekávaného výstupu – druhá část v 8. a 9. ročníku

Občanská výchova - 8. ročník

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • určí příklady kladných a záporných projevů chování a jednání v mezilidských vztazích • koriguje své chování a jednání • objasní na příkladech čím se lidé odlišují v prožívání důležitých životních situací • posoudí vliv osobních vlastností při dosahování individuálních i společných cílů • navrhne vhodné řešení v případě neshod se spolužáky a ukáže cestu řešení nenásilným způsobem • získá základní představu o citech, znacích emocí • vysvětlí na příkladech význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek • popíše jakými způsoby může dospívající člověk překonat změnu citových nálad • rozezná v jakých citových vztazích se může člověk v průběhu svého života ocitat • rozpozná nejběžnější stresové situace, popíše základní způsoby, jak je překonat či se jim vyhnout • popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti • kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání • popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti • popíše, jak rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru 	<p>Člověk jako jedinec</p> <p>Podobnost a odlišnost lidí</p> <ul style="list-style-type: none"> - projevy chování - rozdíly v prožívání, myšlení a jednání - osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti, charakter - vrozené předpoklady, osobní potenciál - dědičné a získané faktory <p>Vnitřní svět člověka</p> <ul style="list-style-type: none"> - vnímání, prožívání, poznávání a posuzování skutečnosti, sebe i druhých lidí - systém osobních hodnot, sebehodnocení - stereotypy v posuzování druhých lidí - citové stavy, nálady, vztahy <p>Osobní rozvoj</p> <ul style="list-style-type: none"> - životní cíle a plány - životní perspektiva - adaptace na životní změny, sebezměna - význam motivace, aktivity, vůle a osobní kázně při seberozvoji 	<p>VO-9-2-01 VO-9-2-02 PT OSV 7 - mezilidské vztahy PT OSV 8 - komunikace PT OSV 10 - řešení problémů</p> <p>VO-9-2-03 VO-9-2-04 OSV 1 – rozvoj schopností poznání PT OSV 2- sebezpoznání a sebezpojetí PT OSV 6 - poznávání lidí PT OSV 8 - komunikace PT MuV 2 – empatie PT OSV 11 - hodnoty a postoje</p> <p>VO-9-2-04 PČ (Svět práce)</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • snaží se porozumět sobě samému i druhým • utváří si pozitivní postoj k sobě samému a druhým • uvědomuje si hodnotu spolupráce a pomoci • snaží se zvládat své chování • uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) • stanoví si osobní cíle a postupné kroky k jejich dosažení • posoudí vliv sociálního klimatu z hlediska prospěšnosti zdraví • reguluje vlastní jednání a prožívání • organizuje vlastní čas • plánuje učení a studium • vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím • vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví • posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých • vyvozuje osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví • usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví • respektuje změny v období dospívání a vhodně na ně reaguje • vysvětlí, proč zákon stanovuje věkovou hranici pro beztržný pohlavní styk 	<p>OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ ROZVOJ</p> <p>sebezpoznání a sebezpojetí –</p> <ul style="list-style-type: none"> - vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem - zdravé a vyrovnané sebezpojetí, utváření vědomí vlastní identity <p>Seberegulace a sebeorganizace činností a chování –</p> <ul style="list-style-type: none"> - cvičení sebereflexe, sebekontroly, sebeovládání a zvládání problémových situací - stanovení osobních cílů a postupných kroků k jejich dosažení - zaujímání hodnotových postojů a rozhodovacích dovedností pro řešení problémů v mezilidských vztazích - pomáhající a prosociální chování <p>HODNOTA A PODPORA ZDRAVÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> - jak pečovat o zdraví - základní lidské potřeby a jejich hierarchie - zásady osobní, intimní a duševní hygieny, otužování - denní režim, vyváženost pracovních a odpočinkových aktivit - význam pohybu pro zdraví, pohybový režim <p>Změny v životě člověka</p> <ul style="list-style-type: none"> - činnost hormonální a vytváření druhotných pohlavních znaků - vztahy k druhému pohlaví - sexualita a zákon 	<p>VZ-9-1-01 PT OSV 2 - sebezpoznání a sebezpojetí PT OSV 7 - mezilidské vztahy PT OSV 8 – komunikace PT MuV 2 – empatie</p> <p>VZ-9-1-3 VZ-9-1-10 OSV 1 – rozvoj schopností poznání PT OSV 3 – seberegulace a sebeorganizace PT OSV 7 - mezilidské vztahy PT MuV 2 – empatie</p> <p>VZ-9-1-03 VZ-9-1-04 VZ-9-1-05 VZ-9-1-06 VZ-9-1-09</p> <p>PT OSV 3 – seberegulace a sebeorganizace PT OSV 10 - řešení problémů a rozhodovací PT OSV 11 - hodnoty, postoje, praktická etika</p> <p>Přírodopis 8. ročník</p> <p>VZ-1-9-09 VZ-1-9-11 VZ-1-9-12</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím • uvádí do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka • uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patolog. jevy ve škole i mimo ni • v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým • dává do souvislosti zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a provozováním hazardních her • uplatňuje osvojené sociální dovednosti při kontaktu se sociálně patologickými jevy • uplatňuje způsoby bezpečného chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, při komunikaci s neznámými lidmi, v konfliktních a krizových situacích • v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc • ví o centrech odborné pomoci, vyhledá a použije jejich telefonní čísla 	<p>RIZIKA OHROŽUJÍCÍ ZDRAVÍ</p> <p>Stres a jeho vztah ke zdraví</p> <ul style="list-style-type: none"> - stres a jeho vztah ke zdraví - poradíme si se stresem - ochrana pře stresem - kompenzační, relaxační a regenerační techniky - psychohygienu v sociální dovednosti pro předcházení a zvládnání stresu, hledání pomoci při problémech <p>Auto-destruktivní závislosti –</p> <ul style="list-style-type: none"> - psychická onemocnění - násilí mířené proti sobě samému - rizikové chování (alkohol, aktivní a pasivní kouření, zbraně, nebezpečné látky a předměty, nebezpečný internet) - násilné chování - těžké životní situace a jejich zvládnání - trestná činnost - dopink ve sportu - způsoby chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, cizími osobami - přehled a důsledky legálních návykových látek (alkohol, cigarety, léky) - patologické hráčství <p>Skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita</p> <ul style="list-style-type: none"> - šikana jiné projevy násilí - formy sexuálního zneužívání dětí - kriminalita mládeže - komunikace se službami odborné pomoci - centra pomoci – linky důvěry, krizová centra 	<p>VZ-9-1-10 PT OSV 4 – psychohygienu - dovednosti zvládnání stresových situací</p> <p>VZ-9-1-13 VZ-9-1-09</p> <p>Př, Ch</p> <p>VZ-9-1-16</p> <p>PT OSV 6 - poznávání lidí PT OSV 10 - řešení problémů a rozhodovací</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • objasní, co je právo, právní vztah a jak se liší od ostatních mezilidských vztahů • vysvětlí, proč je každý občan povinen dodržovat právní řád, respektuje základní právní normy našeho státu • rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů • popíše jakými prostředky stát zajišťuje bezpečnost a dodržování práva na svém území • rozpozná protiprávní jednání • rozliší přestupek a trestní čin a uvede jejich příklady • uvede příklady korupčního jednání • diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání • popíše, kdy dochází k porušování autorských práv • uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy • dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování • orientuje se v důležitých občansko-právních vztazích • uvede možnosti různých typů pojištění a navrhne jejich využití (FG) • popíše postup při reklamaci výrobku nebo služby (FG) • na příkladu objasní, jak se bránit v případě porušení práv spotřebitele (FG) 	<p><u>Člověk, stát a právo</u> Právní řád České republiky</p> <ul style="list-style-type: none"> - význam a funkce právního řádu - orgány právní ochrany občanů - soustava soudů - právní norma, předpis, publikování právních předpisů <p>Protiprávní jednání</p> <ul style="list-style-type: none"> - druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postižitelnost - porušování předpisů v silničním provozu - porušování práv k duševnímu vlastnictví (autorská práva) <p>Právo v každodenním životě –</p> <ul style="list-style-type: none"> - důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající - občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci - základní práva spotřebitele - styk s úřady - pojištění - reklamace - práva spotřebitelů 	<p>VO-9-4-05 VO-9-4-06</p> <p>VO-9-4-08 VO-9-4-09 VO-9-4-10 VO-9-4-11</p> <p>VO-9-4-07 VO-9-4-08</p> <p>VO-9-3-04</p> <p>VO-9-4-05</p> <p>VO-9-4-06</p>

Očekávané výstupy po 8. ročníku

- VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života
- VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek
- VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání
- VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru
- VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít³
- VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod
- VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů - vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- VO-9-4-07 uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy - osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci
- VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování
- VO-9-4-09 rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů
- VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady
- VO-9-4-11 diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

- VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě
- VZ-9-1-03 vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví
- VZ-1-9-04 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví
- VZ-9-1-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví
- VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí
- VZ-9-1-09 projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce
- VZ-9-1-10 samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím
- VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví
- VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování
- VZ-9-1-13 uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a model chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým
- VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí

³ Naplňována jen část očekávaného výstupu – část v 7. ročníku a část v 9. ročníku

Občanská výchova - 9. ročník

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vymezí pojem stát • rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky • rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí • uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu • popíše a porovná složky státní moci a určí jaké úkoly plní jejich orgány a instituce • vysvětlí pojmy státní správa a samospráva • vysvětlí výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů • vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech • uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů • vysvětlí jaké vztahy upravuje pracovní právo a pracovní poměr • vymezí, co obsahuje pracovní smlouva • vysvětlí význam rodiny a rodinného práva • uvádí příklady péče státu o rodinu, příklady činnosti předmanželských a manželských poraden, vysvětluje, jaké problémy mohou partnerům pomoci řešit • objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství • rozezná okolnosti uzavření a zrušení manželství, chápe morální i právní důsledky rozvodu 	<p><u>Člověk, stát a právo</u></p> <p>Právní základy státu</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaky státu - typy a formy států - státní občanství - Ústava ČR - složky státní moci, jejich orgány a instituce - obrana státu <p>Státní správa a samospráva</p> <ul style="list-style-type: none"> - orgány a instituce státní správy a samosprávy, jejich úkoly <p>Principy demokracie</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaky demokratického způsobu rozhodování a řízení státu - politický pluralismus - význam a formy voleb do zastupitelstev <p>Člověk a pracovní právo</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracovní právo a pracovní poměr (vznik a zánik) - pracovní smlouva <p>Člověk a rodinný život</p> <ul style="list-style-type: none"> - důležité právní vztahy a závazky z nich vyplývající - rodina a její nezastupitelnost v životě člověka - péče státu o rodinu - manželství (vznik a zánik) - rodinně-právní vztahy - náhradní péče o dítě - sociální a právní ochrana dětí - partnerské vztahy, manželství a rodičovství 	<p>VO-9-4-01</p> <p>VO-9-4-02</p> <p>VO-9-4-02</p> <p>VO-9-4-03</p> <p>VO-9-4-04</p> <p>PT VDO 4 - principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p> <p>PT VDO 2 – principy demokratického systému</p> <p>PT VDO 3 - formy participace občanů v politickém životě</p> <p>VO-9-4-06</p> <p>VO-9-4-08</p> <p>VO-9-4-06</p> <p>VO-9-4-07</p> <p>VZ-9-1-01</p> <p>VZ-9-1-02</p> <p>VZ-9-1-03</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v základních právech a povinnostech rodičů a jejich dětí • rozliší základní způsoby, jak se postarat o opuštěné dítě • orientuje se ve formách péče státu o rodinu a děti • vysvětlí podstatu fungování trhu (FG) • vysvětlí, co je poptávka, nabídka, tržní hospodářství (FG) • objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny (FG) • na příkladech vysvětlí způsoby, jak se stanovuje cena (FG) • vysvětlí, co je inflace a jaký je její vliv na reálnou hodnotu peněz (FG) • popíše stručně pojem „státní rozpočet“, k čemu slouží daně a co se z nich hradí • rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje • uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu • zjistí jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí (FG) • na příkladu vysvětlí rozdíl mezi úrokem placeným a přijatým (FG) • na příkladech objasní možnosti úspor, investic či spotřeby při nakládání s volnými finančními prostředky (FG) • porovná nabídku finančních produktů pro zhodnocení volných finančních prostředků (FG) • hledá možnosti, jak řešit deficit na straně příjmů a výdajů (FG) • uvede možnosti půjčení chybějících finančních prostředků • vyhodnotí přednosti a rizika spojené s úvěry a spořením (FG) • uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu 	<p>Člověk, stát a hospodářství</p> <p>Principy tržního hospodářství</p> <ul style="list-style-type: none"> - poptávka, nabídka, trh - tvorba ceny, inflace, trh - podstata fungování trhu - cena jako součet nákladů, zisku a DPH <p>Hospodářská politika státu</p> <ul style="list-style-type: none"> - státní rozpočet a jeho typy a jejich odlišnosti - daňová soustava - význam daní <p>Banky a jejich služby</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivní a pasivní operace, úročení - produkty finančního trhu pro investování a získávání prostředků: úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing - deficit - půjčky 	<p>VO-9-3-06 Svět práce 8.ročník M 9. ročník - Finanční matematika (úrokování)</p> <p>VO-9-3-07 VO-9-3-06</p> <p>VO-9-3-04 M 9. ročník - Finanční matematika (úrokování) VO-9-3-05</p>

Konkretizované výstupy	Konkretizované učivo	Odkazy, vazby
<ul style="list-style-type: none"> • vysvětlí důležitost vstupu ČR do širšího společenství evropských států • popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů • uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování • vyhledává projevy globalizace • hodnotí globální problémy současnosti, posuzuje jejich hlavní příčiny a důsledky • hledá způsoby řešení globálních a lokálních problémů, objasní souvislosti • uvede některé globální problémy současnosti a vyjádří na ně svůj názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky • objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích • <i>uvede některé významné mezinárodní organizace a posoudí význam ekonomické, politické a bezpečnostní spolupráce mezi státy</i> • <i>posoudí význam mezinárodních organizací ve světovém dění</i> • <i>posoudí výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích</i> 	<p><u>Mezinárodní vztahy, globální svět</u></p> <p>Evropské integrace</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstata, význam, výhody - Evropská unie a ČR <p>Globální svět</p> <ul style="list-style-type: none"> - planeta Země- náš nejširší domov - globalizace – projevy - globální ekologické problémy - globální společenské problémy - významné globální problémy - obrana státu - zahraniční mise <p>Rozšiřující učivo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Mezinárodní organizace – významné mezinárodní organizace (Rada Evropy, NATO, OSN...)</i> - <i>Mezinárodní spolupráce - ekonomická, politická a bezpečnostní spolupráce mezi státy, její výhody</i> 	<p>VO-9-5-01 VMEGS 3- evropská integrace VMEGS 2 - objevujeme Evropu a svět MUV 2- lidské vztahy MUV 5- princip sociálního smíru a solidarity</p> <p>VO-9-5-04 VO-9-5-05</p> <p>VMEGS 2 - objevujeme Evropu a svět</p> <p>Ze – 9. roč. Globalizace Př – 9. roč. Životní prostředí</p> <p>Dě – 9. ročník Ze – 9. ročník</p>

Očekávané výstupy po 9. ročníku

- VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít
- VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu
- VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz
- VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvku ze státního rozpočtu
- VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky
- VO-9-4-02 rozlišuje a porovná úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu
- VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů
- VO-9-4-04 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů
- VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů - vlastnictví, pracovní poměr, manželství
- VO-9-4-07 uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy - osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci
- VO-9-5-01 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování
- VO-9-5-04 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky
- VO-9-5-05 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů

VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

- VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě
- VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví
- VZ-9-1-03 vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví